

Objem a povrch komolého jehlanu a komolého kužele

Komolý jehlan:

Objem : $V = \frac{1}{3}v(Sp_1 + \sqrt{Sp_1Sp_2} + Sp_2)$

Povrch: $S = S_{pláště} + S_{p1} + S_{p2}$

Příklad:

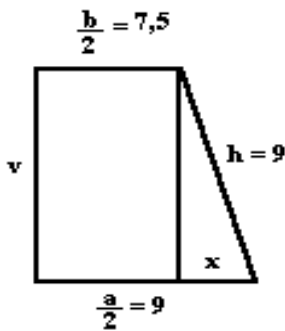
Vypočítejte povrch a objem pravidelného čtyřbokého komolého jehlanu, je-li hrana dolní podstavy 18 cm a hrana horní podstavy 15 cm. Stěnová výška je 9 cm.

Řešení:

a) Povrch $S = S_{pláště} + S_{p1} + S_{p2}$

$$S = 4 \cdot \frac{(18 + 15) \cdot 9}{2} + 18^2 + 15^2 = 1176 \text{ cm}^2$$

Pro výpočet objemu potřebujeme znát výšku tělesa. Tu nejlépe určíme v řezu.

$$x = 9 - 7,5 = 1,5$$

$$v = \sqrt{h^2 - x^2}$$

$$v = \sqrt{81 - 2,25} = 8,875$$

Dále vypočteme objem tělesa - dosazením do vzorce

$$V = \frac{1}{3}v(Sp_1 + \sqrt{Sp_1Sp_2} + Sp_2)$$

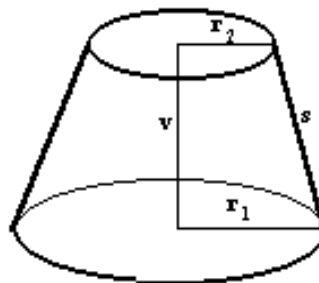
$$V = \frac{1}{3} \cdot 8,875 \cdot (18^2 + \sqrt{18^2 \cdot 15^2} + 15^2)$$

$$V = \frac{1}{3} \cdot 8,875 \cdot (324 + 18 \cdot 15 + 225) = 2422,63 \text{ cm}^3$$

5) Komolý kužel :

Objem: $V = \frac{1}{3}\pi \cdot v(r_1^2 + r_1r_2 + r_2^2)$

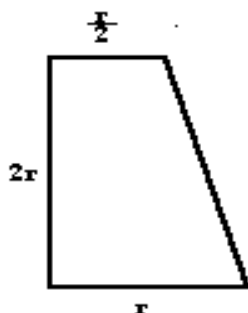
Povrch: $S = \pi \cdot r_1^2 + \pi \cdot r_2^2 + \pi(r_1 + r_2) \cdot s$

Příklad:

Vypočítejte objem komolého rotačního kužele, jehož poloměry podstav jsou r , $r/2$ a výška se rovná $2r$.

Řešení:

$$V = \frac{1}{3}\pi \cdot 2r \left(r^2 + \frac{r^2}{2} + \frac{r^2}{4} \right)$$

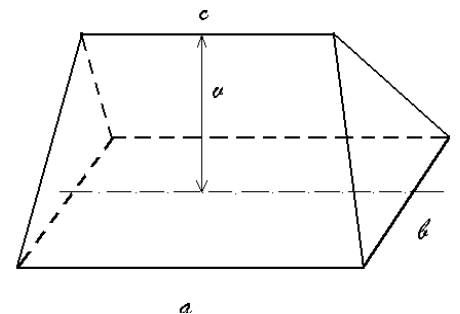
$$V = \frac{1}{3}\pi \cdot 2r \left(\frac{4r^2 + 2r^2 + r^2}{4} \right)$$

$$V = \frac{1}{3} \pi \cdot r \frac{7r^2}{2} = \frac{7}{6} \pi \cdot r^3$$

Cvičení:

- 1.) Vypočítejte povrch a objem pravidelného komolého n-bokého jehlanu, jsou-li dány hrany podstav a_1 a a_2 , pobočná hrana h nebo výška v :
  - a) $n = 3$, $a_1 = 11$, $a_2 = 25$, $v = 4$
  - b) $n = 4$, $a_1 = 2,4$, $a_2 = 1,8$, $h = 3,4$
  - c) $n = 6$, $a_1 = 15$, $a_2 = 6$, $v = 20$

[a) $S = 630,07$; $V = 590$; b) $S = 37,6$; $V = 14,9$; c) $S = 2030$; $V = 6080$]
- 2.) Kolik váží ocelový ingot tvaru pravidelného komolého jehlanu čtyřbokého, svírá-li jeho pobočná hrana $h = 4\text{dm}$ s rovinou podstavy úhel $\varphi = 60^\circ$, hrana větší podstavy je $a = 3\text{dm}$, měrná hustota $\rho = 7,8\text{g/cm}^3$.
[86 kg]
- 3.) Plášť pravidelného trojbokého komolého jehlanu je $S_1 = 324\text{dm}^2$. Pobočná hrana se rovná hraně dolní podstavy a je 2x delší než hrana horní podstavy. Určete tělesovou výšku.
[11,66]
- 4.) Pravidelný šestiboký komolý jehlan má podstavné hrany $a = 65$, $a' = 25$ a pobočnou hranu $b = 85$. Určete objem a povrch tělesa.
[$S = 34\,907$, $V = 420\,560$]
- 5.) Podstavami pravidelného komolého jehlanu jsou čtverce. Délky jejich stran se liší o 6 dm. Objem tělesa je 1 813 dm, výška $v = 7$ dm. Vypočítejte délky hran obou podstav.
[$a = 19$ dm , $a' = 13$ dm]
- 6.) Vypočítejte povrch a objem pravidelného komolého čtyřbokého jehlanu, je-li hrana dolní podstavy $a = 48$, hrana horní podstavy $a' = 44$ a pobočná výška $v' = 24$.
[$S = 8\,656$, $V = 50\,639$]
- 7.) Písek je narovnan na hromadě, jejíž obdélníková podstava má rozměry $a = 2,2$ m , $b = 1,7$ m. Horní hrana $c = 1,3$ m. Výška hromady je 1,1 m. Kolik m^3 písku je v hromadě vyrovnáno?
[$V = 1,776\,5\text{ m}^3$]
- 8.) V rotačním kuželi svírají strany osového řezu úhel $\gamma = 70^\circ 40'$, délka kruhové hrany je 84,9 cm. Vypočítejte tělesovou výšku.
[38,5 cm]
- 9.) Rovnostranný kužel má tělesovou výšku $v = 15$ cm, vypočítejte jeho stranu a poloměr podstavy.
[$a = 17,32$ cm, $r = 8,66$ cm]
- 10.) Obsah osového řezu nerotačního kužele je $P = 500$, strana $s = 40$ svírá s druhou stranou s úhel $\alpha = 30^\circ$. Vypočítejte poloměr podstavy a tělesovou výšku.
[$r = 12,6$, $v = 39,7$]
- 11.) Vypočítejte objem rotačního kužele, je-li $r = 6$ cm, $S = 243,76$ cm.
[$V = 130,8$ cm]
- 12.) Vypočítejte povrch rotačního kužele, je-li $v = 4,8$ dm, $V = 130$ dm^3 .
[$S = 192,91$ dm^2]
- 13.) Vypočítejte poloměry r_1 , r_2 podstav rotačního komolého kužele, je-li jeho strana $s = r_1 + r_2$, tělesová výška $v = 1$ dm a odchylka strany od roviny podstavy je $\alpha = 45^\circ$.
[$r_1 = 12,07$; $r_2 = 2,07$]

- 14.) Násypná šachta má tvar rotačního komolého kužele ; vypočtete poloměry podstav r_1 , r_2 , je-li strana $s = 2$ m, odchylka strany od roviny podstavy je $\alpha = 30^\circ$ a tělesová výška kužele doplňujícího komolý kužel na úplný je $v' = 1$ m.

$$[r_1 = 3,464 \text{ mm} ; r_2 = 1,732 \text{ mm}]$$

- 15.) Vypočtete výšku rotačního komolého kužele , je-li dán jeho objem $V = 516 \text{ cm}^3$ a poloměry podstav $r_1 = 9,4 \text{ cm}$ a $r_2 = 4,2 \text{ cm}$

$$[v = 3,387 \text{ cm}]$$

- 16.) Rotační kužel o tělesové výšce 22 dm a poloměru podstavy 7 dm máme rozpůlit rovinou rovnoběžnou s podstavou. Jak velký bude poloměr řezu a výšky obou částí?

$$[r = 5,556 \text{ dm} ; v_1 = 17,46 \text{ dm} ; v_2 = 4,54 \text{ dm}]$$

- 17.) Střecha věže má tvar pravidelného čtyřbokého jehlanu o délce podstavné hrany $a = 7,2 \text{ m}$ a tělesové výšce $v = 4,8 \text{ m}$. Kolik m^2 plechu se spotřebuje na její pokrytí, počítáme-li na spoje a odpad 15%.

$$[100 \text{ m}^2]$$

- 18.) Kolik cm^2 materiálu se spotřebuje na výrobu nálevky tvaru komolého kužele, jehož průměry podstav jsou $d_1 = 10 \text{ mm}$, $d_2 = 40 \text{ mm}$ a výška nálevky $v = 36 \text{ mm}$?

$$[31 \text{ cm}^2]$$